

1 - Manas tiesības izmeklēšanas laikā

A. Ja es esmu ārvalstnieks, vai tas ietekmēs izmeklēšanu?

Jā, it īpaši tādēļ, ka ir nozīmīgas dažas papildu tiesības un garantijas (skatīt arī *turpmāk*).

B. Kādi ir izmeklēšanas posmi?

i. Pierādījumu vākšanas posms/izmeklētāju pilnvaras

Policijas darbības kriminālizmeklēšanā ir noteiktas Kriminālprocesa kodeksā no 347. panta līdz 357. pantam; prokurora darbības ir reglamentētas ir Kriminālprocesa kodeksā no 358. panta līdz 378. pantam.

ii. Policijas veikta aizturēšana

Saskaņā ar Kriminālprocesa kodeksa 384. pantu – izņemot īpaši smagus nodarījumus, kad kriminālpolicija veic aizdomās turētās personas obligātu vai neobligātu aizturēšanu brīdī, kad tā izdara pārkāpumu –, pastāvot konkrētiem apstākļiem, kuri – pat saistībā ar neiespējamību identificēt aizdomās turēto –, rosina domāt, ka aizbēgšanas risks ir pamatots, prokurors norīko pagaidu aizturēšanu vai, pirms prokurors ir pārņēmis izmeklēšanu, kriminālpolicija pēc savas iniciatīvas veic tādas personas pagaidu aizturēšanu, kuru tur nopietnās aizdomās par to, ka tā ir izdarījusi pārkāpumu, par kuru tiesību aktos paredzētais sods ir brīvības atņemšana uz mūžu vai ieslodzījums uz laikposmu no diviem līdz maksimāli sešiem gadiem, vai nodarījumu, kas saistīts ar kara ieročiem vai sprāgstvielām, vai nodarījumu, kas veikts terorisma, arī starptautiskā terorisma nolūkos, vai demokrātiskas kārtības gāšanas nolūkos.

iii. Nopratināšana

Persona, pret kuru notiek izmeklēšana, pat, ja tā tiek aizturēta vai ieslodzīta cita iemesla dēļ, brīvprātīgi piedalās nopratināšanā, kurā tiek ievēroti nepieciešamie aizsardzības pasākumi, lai nepieļautu aizbēgšanu vai vardarbību; nedrīkst izmantot metodes vai tehniku, kas var ietekmēt pašnoteikšanās brīvību vai maina spēju atcerēties un izvērtēt faktus, pat ja nopratināmā persona ir tam piekritusi.

iv. Pirmstiesas apcietinājums

Pirmstiesas apcietinājums un citi personas uzraudzības pasākumi ir noteikti Kriminālprocesa kodeksā no 272. panta līdz 315. pantam. Personas uzraudzības sistēmu reglamentē atbilstības un samērīguma principi, pamatojoties uz kuriem parasti tiesnesim, norīkojot pasākumus, no vienas puses ir jāņem vērā katra atsevišķā pasākuma konkrētā piemērotība attiecībā uz to piesardzības prasību veidu un pakāpi, kuras ir jāievēro konkrētajā lietā, un no otras puses – katram pasākumam ir jābūt samērīgam ar faktu nozīmīgumu un piemēroto vai piemērojamo sodu.

C. Kādas ir manas tiesības izmeklēšanas laikā?

i. Vai man ir tiesības saņemt tulka pakalpojumu un dokumentu tulkojumus?

Jā, saskaņā ar Kriminālprocesa kodeksa 143. pantu.

ii. Kādas ir manas tiesības saņemt informāciju un iepazīties ar lietas materiāliem?

Šajā sakarā būtu jāatzīmē, ka paziņojumā par pirmstiesas izmeklēšanas pabeigšanu, kuru sniedz aizdomās turētajam un viņa izraudzītajam aizstāvim, iekļauj īsu to faktu izklāstu, attiecībā uz kuriem ir sākta tiesvedība, tiesību normas, kuras tiek uzskatītas par pārkāptām, un darbības datumu un vietu, norādot, ka dokumenti saistībā ar veikto izmeklēšanu ir iesniegti prokuratūrai un ka aizdomās turētajam un viņa aizstāvim ir tiesības ar tiem iepazīties un iegūt to kopiju; turklāt ir pieņemti konkrēti noteikumi par tiesībām tikt informētam un tiesībām uz piekļuvi lietas dokumentiem, it īpaši attiecībā uz nopratināšanas veikšanu vai personīga aizsardzības pasākuma piemērošanu.

iii. Vai man ir tiesības saņemt advokāta palīdzību un informēt kādu trešo personu par manu situāciju?

Aizdomās turētā/apsūdzētā persona ir tiesīga izraudzīties ne vairāk kā divus aizstāvjus; aizdomās turētai/apsūdzētai personai, kas nav izraudzījies aizstāvi vai kurai nav aizstāvja, palīdz oficiāli nozīmēts aizstāvis. Pārbaudēm un pārmeklēšanām piemēro īpašus noteikumus, tai skaitā par to, ka skartajām personām ir tiesības uz pārstāvja palīdzību, ciktāl tas ir pieejams un atbilstoši.

iv. Vai man ir tiesības saņemt juridisku palīdzību?

Jā, ja ir izpildīti nosacījumi attiecīgajos spēkā esošajās normās.

v. Ko ir svarīgi zināt attiecībā uz:

a. Nevainīguma prezumpciju

Itālijas Konstitūcijas 27. pantā ir noteikts, ka apsūdzētas personas neuzskata par vainīgām, kamēr nav pasludināts galīgais spriedums.

b. Tiesībām klusēt un neliecināt pret sevi

Šajā sakarā būtu jāatzīmē, ka, *inter alia*, pirms nopratināšanas sākšanas personas ir jāinformē par to, ka viņu liecības vienmēr var tikt izmantotas pret viņām un ka, ievērojot pienākumu sniegt konkrētas ziņas, viņas ir tiesīgas neatbildēt uz jebkuru jautājumu, bet procedūra tiks turpināta; ja šie noteikumi netiek ievēroti, tad nopratinātās personas liecības kļūst neizmantojamas.

c. Pierādīšanas pienākumu

Kopumā pierādīšanas pienākums attiecībā uz faktiem, kas saistīti ar apsūdzību, kriminālatbildību un soda noteikšanu vai preventīvu pasākumu, ir prokuratūrai.

vi. Kādi ir īpašie aizsardzības pasākumi attiecībā uz nepilngadīgajiem?

Noteikumi saistībā ar kriminālprocesu pret bērniem un jauniešiem ir noteikti 1988. gada 22. septembra Prezidenta dekrētā Nr. 448, kurā principā ir izklāstīta sistēma, kas ir labvēlīgāka aizdomās turētajai/apsūdzētajai personai kā pirmstiesas izmeklēšanas, tā tiesvedības laikā.

vii. Kādi ir īpašie aizsardzības pasākumi attiecībā uz neaizsargātām personām?

Principā piemēro parastos noteikumus par attiecīgo personas tiesību aizsardzību.

D. Kādi ir tiesību aktos noteiktie termiņi izmeklēšanai?

Parasti, ja prokurors nepieprasa lietas izbeigšanu, viņam kriminālapšūdzība ir jāizvirza sešu mēnešu laikā no dienas, kad tās personas vārds, kuru tur aizdomās par nodarījumu, ir reģistrēts paziņoto nodarījumu reģistrā; tāda nodarījuma gadījumā, kas minēts Kriminālprocesa kodeksa 407. panta 2. punkta a) apakšpunktā (organizēta noziedzība, terorisms, nodarījumi saistība ar šaujamočiem vai narkotikām un citi īpaši smagi noziedzīgi nodarījumi), šo termiņu var pagarināt par vienu gadu. Jebkurā gadījumā prokurors var pirms termiņa beigām lūgt tiesnesim, kurš atbildīgs par pirmstiesas izmeklēšanu, pamatotu iemeslu dēļ pagarināt iepriekš minēto termiņu; papildus pagarinājumus prokurors parasti var prasīt gadījumos, kad izmeklēšana ir īpaši sarežģīta vai kad objektīvu iemeslu dēļ nav iespējams izmeklēšanu pabeigt pagarinātajā termiņā; ikvienu pagarinājumu var atļaut tiesnesis, kurš atbildīgs par pirmstiesas izmeklēšanu, pagarinājums nepārsniedz sešus mēnešus. Parasti pirmstiesas izmeklēšanas ilgums, arī ieskaitot visus pagarinājumus, nevar pārsniegt 18 mēnešus. Tomēr maksimālais ilgums ir divi gadi gadījumos, kad pirmstiesas izmeklēšana attiecas uz 407. panta 2. punkta a) apakšpunktā minētajiem noziedzīgajiem nodarījumiem, vai dažos īpašos gadījumos, kas noteikti tiesību aktos.

E. Kādi pasākumi tiek veikti izmeklēšanas posmā, ieskaitot alternatīvas pirmstiesas apcietinājumam un iespējas tikt nodotam izcelsmes valstij (Eiropas uzraudzības rīkojums)?

Papildus pirmstiesas apcietinājumam var piemērot šādus piespiedu personas uzraudzības pasākumus: aizliegums izbraukt no valsts, pienākums regulāri atzīmēties kriminālpolicijas iecirknī, izvākšanās no ģimenes mājokļa, aizliegums apmeklēt vietas, kurās regulāri uzturas cietušais, aizliegums un pienākums uzturēties konkrēta adresē, mājas arests, pirmstiesas apcietinājums, ievietojot brīvāka režīma iestādēs (mātēm), pirmstiesas apcietinājums, ievietojot ārstniecības iestādē.

■ Lapa atjaunināta: 27/09/2024

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.